

Nr 142

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändring i förordningen den 21 juni 1922 (nr 277) angående postsparbanken; given Stockholms slott den 9 mars 1962.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till förordning om ändring i förordningen den 21 juni 1922 (nr 277) angående postsparbanken.

GUSTAF ADOLF

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås vissa ändringar i förordningen angående postsparbanken, varigenom denna bank får möjlighet att införa sådana långfristiga inlåningsräkningar med högre räntesatser som nyligen tillkommit i andra kreditinstitut. Sålunda ändras enligt förslaget den längsta uppsägnings tiden från tre till tolv månader och slopas nuvarande principiella förbud mot att utfärda mer än en motbok för varje insättare. Vidare ges möjlighet att delegera fastställelsen av räntevillkoren från Kungl. Maj:t till generalpoststyrelsen.

Förslag

till

förordning om ändring i förordningen den 21 juni 1922 (nr 277)
angående postsparbanken

Häri genom förordnas, att 2 § 4 mom. förordningen den 21 juni 1922 angående postsparbanken skall upphöra att gälla *samt att 2 § 1 mom., 3 § 1 mom. och 9 § samma förordning¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.*

(Nuvarande lydelse)

2 §.

Mom. 1. Envar äger — — — i postsparbanken.

Insättning må, såvida Kungl. Maj:t ej annorlunda föreskriver, ske allenast i helt krontal. En och samma persons tillgodohavande må ej ökas utöver 30 000 kronor eller, där fråga är om tillgodohavande enligt motbok för insättning på grund av sparavtal, utöver 3 000 kronor annorledes än genom upplupen räntas läggande till kapitalet. *Då, efter vad i mom. 4 stadgas, för samma person utfärdats flera motböcker, skall dock vad nyss är sagt gälla i fråga om tillgodohavande enligt varje särskild motbok.*

3 §.

Mom. 1. I vad mån i postsparbanken inestående medel må kunna utbekommas vid anfordran eller först efter förutgången skriftlig uppsägning äger generalpoststyrelsen bestämma. I intet fall må dock fordras längre uppsägningstid än *tre* månader, räknat från den dag, uppsägningen skett.

Generalpoststyrelsen äger — — — behörighet härtill.

9 §.

Ränta å i postsparbanken inestående medel gottgöres efter den räntefot och på det sätt Kungl. Maj:t bestämmer.

(Föreslagen lydelse)

2 §.

Mom. 1. Envar äger — — — i postsparbanken.

Insättning må, såvida Kungl. Maj:t ej annorlunda föreskriver, ske allenast i helt krontal. En och samma persons tillgodohavande må ej ökas utöver 30 000 kronor eller, där fråga är om tillgodohavande enligt motbok för insättning på grund av sparavtal, utöver 3 000 kronor annorledes än genom upplupen räntas läggande till kapitalet.

3 §.

Mom. 1. I vad mån i postsparbanken inestående medel må kunna utbekommas vid anfordran eller först efter förutgången skriftlig uppsägning äger generalpoststyrelsen bestämma. I intet fall må dock fordras längre uppsägningstid än *tolv* månader, räknat från den dag, uppsägningen skett.

Generalpoststyrelsen äger — — — behörighet härtill.

9 §.

Ränta å i postsparbanken inestående medel gottgöres efter den räntefot och på det sätt Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, generalpoststyrelsen bestämmer.

¹ Senaste lydelse av 2 § 1 mom. se 1956: 143, av 2 § 4 mom. se 1940: 456 och av 3 § 1 mom. se 1954: 241.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Har före ikraftträdandet av denna förordning med stöd av 2 § 4 mom. förordningen angående postsparbanken för samma person utfärdats flera motböcker, skall vad i 2 § 1 mom. andra stycket sista punkten sistnämnda förordning i dess äldre lydelse stadgas fortfarande äga tillämpning på dessa motböcker.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 9 mars
1962.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON, HOLMQVIST.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *vissa ändringar i bestämmelserna för postsparbankens verksamhet* och anför därvid följande.

I. Inledning

Enligt gällande bestämmelser för postsparbanken ankommer det på Kungl. Maj:t att fastställa vilken ränta som skall gottgöras på medel, som innestår i denna bank. För uttag av innestående medel får ej krävas längre uppsägningstid än tre månader. För en och samma person kan i allmänhet inte utfärdas mer än en motbok.

Generalpoststyrelsen har i framställning den 2 februari 1962 hemställt om vissa ändringar i de nyss nämnda bestämmelserna för postsparbanken. Genom dessa ändringar skulle Kungl. Maj:t beredas möjlighet att delegera räntesättningen till generalpoststyrelsen. Vidare skulle längsta uppsägningstiden för uttag av medel från banken bestämmas till tolv månader och förbudet mot utfärdande av mer än en motbok för varje insättare upphävas.

Över framställningen har efter remiss *yttranden* avgivits av bank- och fondinspektionen, sparbanksinspektionen, fullmäktige i riksbanken, Svenska bankföreningen, Svenska sparbanksföreningen och Sveriges jordbrukskasseförbund.

Jag anhåller nu efter samråd med chefen för kommunikationsdepartementet att få upptaga fråga om ändring i förordningen angående postsparbanken i här berörda delar. I sin framställning har generalpoststyrelsen även föreslagit en höjning av det individuella insättningsmaximum, varom föreskrift finns i samma förordning. I denna del har framställningen redovisats i en inom finansdepartementets rättsavdelning i februari 1962 upprättad promemoria angående individuella insättningsmaxima hos vissa kreditinstitut, vilken gjorts till föremål för särskild remissbehandling. Denna fråga torde få anmälas senare.

II. Gällande ordning

Postsparbankens verksamhet regleras genom förordningen den 21 juni 1922 (nr 277) angående postsparbanken.

Beträffande räntesättningen stadgas i 9 §, att ränta på medel, som innestår i postsparbanken, gottgöres efter den räntefot och på det sätt Kungl. Maj:t bestämmer.

För uttag av medel, som innestår i postsparbanken, gäller enligt 3 § 1 mom., att generalpoststyrelsen äger bestämma i vad mån medlen må kunna utfås vid anfordran eller först efter föregående skriftlig uppsägning. I intet fall får dock fordras längre uppsägningstid än tre månader räknat från den dag uppsägningen skett.

Enligt 2 § 4 mom. äger en och samma person i allmänhet ej få mer än en motbok utställd av postsparbanken. Trots att motbok redan utfärdats, får dock ny motbok utfärdas för den, till vars förmån medel insättes med förbehåll enligt 15 kap. 9 § andra stycket föräldrabalken. Härmed avses medel, som tillhör omyndig och som bör hållas tillgängliga för bestridande av utgifter för den omyndiges underhåll eller för vården av hans egendom. Sådana medel kan enligt sistnämnda lagrum insättas med förbehåll att de får uttagas utan tillstånd av överförmyndare. Vidare kan ny motbok utfärdas för omyndig, som fyllt sexton år och för vilken utfärdats motbok å medel varöver han ej äger själv förfoga. Innestår medel, som förvaltas av förmyndare eller god man, med förbehåll om rätt till uttag utan överförmyndarens tillstånd, får utfärdas annan motbok utan sådant förbehåll. Slutligen kan enskild person utfå särskild motbok för insättning på grund av sparavtal.

En och samma persons tillgodohavande i postsparbanken får enligt 2 § 1 mom. i princip ej ökas utöver 30 000 kronor annorledes än genom upplupen räntas läggande till kapitalet. I fråga om tillgodohavande enligt motbok för insättning på grund av sparavtal är insättningsmaximum 3 000 kronor. För de fall, där enligt 2 § 4 mom. flera motböcker utfärdats för samma person, gäller den speciella regeln, att insättningsmaximum avser tillgodohavandet enligt varje särskild motbok.

III. Generalpoststyrelsens framställning

Generalpoststyrelsen konstaterar inledningsvis i sin framställning, att den svenska kreditmarknaden för närvarande karakteriseras av en allt hårdare konkurrens om inlåningsmedlen. Traditionellt gottgöres högre ränta på medel, som insättes på räkningar med viss uppsägningstid, än på medel, som är omedelbart disponibla, men skillnaden mellan de olika inlåningsräkningarna håller på att utsuddas, anför styrelsen. På en och samma räkning innestår sålunda ofta både kortfristiga kassamedel och verkligt långfristiga sparmedel. Konkurrensen mellan kreditinstituten leder också till att

dessas ser sig nödsakade att göra långtgående, synnerligen kostnadskrävande serviceåtaganden, vilket tenderar att sänka den genomsnittliga räntegottgörelsen till insättarna. Styrelsen uttalar vidare, att enligt en inom bankväsendet allt allmänare uppfattning inlåningsräntorna måste bringas i bättre överensstämmelse med de verkliga kostnaderna för skilda typer av inlåning. Målet skulle härvid vara att skilja mellan å ena sidan de verkliga sparmedlen, som insättarna är villiga att binda på viss tid, och å andra sidan kortfristiga kassamedel. De förra skulle få högre räntegottgörelse än nu och de senare oförändrad eller lägre. Införandet av sådana sparräkningar med längre uppsägningstid och högre räntegottgörelse torde enligt styrelsen få en allmänt sparstimulerande effekt och skulle därjämte för postsparbankens del sannolikt medföra förbättrad räntabilitet genom att insättningsmedlens genomsnittliga omsättningshastighet och därmed administrationskostnaderna nedbringades. Sedan riksbanksfullmäktige numera lämnat möjlighet till införande av nya räkningar med sex respektive tolv månaders uppsägningstid, torde, anför styrelsen, övriga kreditinstitut komma att revidera sitt sortiment av inlåningsräkningar. Styrelsen anser det därför angeläget, att en av de båda nyssnämnda räkningarna eller eventuellt båda införas i postsparbanken. I dagens ränteläge bör enligt styrelsen en räkning med sex månaders uppsägningstid löpa med 5 procent ränta och en räkning med tolv månaders uppsägningstid med 5 1/4 procent ränta.

Enligt vad generalpoststyrelsen ytterligare anför, förutsätter en revision av inlåningsräkningarnas struktur i nu angiven riktning vissa ändringar i förordningen angående postsparbanken. Styrelsen har vidare funnit sig i detta sammanhang böra föreslå även ett par andra ändringar i förordningen.

De nuvarande reglerna om fastställande av räntevillkoren för medel som inestår i postsparbanken medför, framhåller generalpoststyrelsen, att styrelsen, då en ändring av postsparbankens räntor blir aktuell till följd av en förändring i riksbankens diskonto, måste hos Kungl. Maj:t anhålla om fastställelse av nya räntesatser. Då övriga bankinstitut själva fastställer sina inlåningsräntor och därigenom snabbt kan ändra dessa så snart marknadsläget kräver, löper postsparbanken risk att bli satt i efterhand. Det synes därför generalpoststyrelsen synnerligen angeläget, att styrelsen av Kungl. Maj:t får generellt bemyndigande att fastställa postsparbankens inlåningsräntor.

För att genomföra den aktuella differentieringen av inlåningsräkningarna måste den nuvarande längsta uppsägningstiden om tre månader ökas väsentligt. Enligt styrelsens mening bör styrelsen få möjlighet att fastställa en uppsägningstid på upp till tolv månader.

Regeln att en och samma person med vissa angivna undantag ej äger utbekomma mer än en motbok har, anför generalpoststyrelsen slutligen, funnits alltsedan postsparbankens tillkomst. Motiven härför var ursprungligen dels att hindra ett kringgående av fastställt insättningsmaximum, vilket då var knutet till behållningen på varje motbok, dels att förhindra att flera motböcker onödigtvis utfärdades för samma person. När sedermera insätt-

ningsmaximum anknöts till varje persons tillgodohavande, ansågs begränsningen av antalet motböcker likväl böra bibehållas som en ren ordningsföreskrift. Enligt styrelsens mening föreligger inte längre några motiv för en dylik bestämmelse.

Generalpoststyrelsens framställning innehåller även författningsförslag, som betingas av vad styrelsen sålunda förordat i sin framställning.

IV. Remissyttrandena

Bank- och fondinspektionen ansluter sig i sitt yttrande i det väsentliga till generalpoststyrelsens skildring av konkurrensutvecklingen på kreditmarknaden och uttalar att, såvitt inspektionen förstår, inte något finns att erinra mot strävandena att på nytt åstadkomma en differentiering av räntan. Ett vägande motiv härför är enligt inspektionen, att administrationskostnaderna stiger med de insatta medlens omsättningshastighet och således är högre för kortfristiga räkningar än för långfristiga. Den kostnadsbesparande effekten av överenskommelser om sådan räntedifferentiering torde emellertid, anför inspektionen, bli ganska ringa eller kanske helt utebli, om knappheten på kapital består. All erfarenhet talar nämligen för att kreditinstituten i ett hårdnande konkurrensläge anser sig nödsakade att på nytt medge undantag från de formellt gällande lyftningsbestämmelserna. Frågan om inlåningsräntans riktiga anpassning efter bindningstidens längd kan därför enligt inspektionens mening näppeligen bedömas som ett rent ränteproblem utan måste ses i det större sammanhang, som frågan om bankverksamhetens lönsamhet i stort utgör.

Generalpoststyrelsens förslag till nya regler för fastställande av räntevillkoren har tillstyrkts av *fullmäktige i riksbanken* och lämnats utan erinran av *Svenska bankföreningen*.

Riksbanksfullmäktige anför i sitt yttrande att det framstår som angeläget att även postsparbanken får möjlighet att erbjuda insättarna räkningar av en typ liknande dem som affärsbankernas, sparbankernas och jordbrukskasserörelsens centrala organisationer numera rekommenderat sina medlemmar att inrätta, d. v. s. räkningar med sex och tolv månaders uppsägnings-tid samt räntesatser på 5 respektive 5 1/4 procent. Fullmäktige anför vidare.

Fullmäktige har redan tidigare i andra sammanhang framhållit att postbanken i princip synes böra ha samma möjligheter som andra banker att utöva sådan verksamhet som hör till normal bankmässig rörelse. Såsom föreliggande framställning visar, kan emellertid för närvarande svårigheter uppstå i bankens verksamhet bl. a. därigenom, att banken inte som andra kreditinstitut själv kan bestämma villkoren för sin inlåning eftersom postsparbankens räntesatser för närvarande skall fastställas av Kungl. Maj:t och längre uppsägningstider för inlåningen än tre månader inte kan införas utan beslut av riksdagen. Tiden måste nu enligt fullmäktiges mening anses vara mogen för att ge postbanken, som är landets största bank, samma befogenheter som sedan länge tillerkänts t. o. m. de minsta av våra övriga bank-

institut. En översyn av de förordningar och reglementen som gäller i postbankens verksamhet och som delvis tillkommit så tidigt som år 1922, är därför påkallad. I avvaktan på att en sådan översyn kan hinna äga rum, synes emellertid redan nu de ändringar som generalpoststyrelsen föreslagit rörande §§ 3 och 9 i postsparbanksförordningen, snarast böra vidtagas.

Sparbanksinspektionen godtager den föreslagna ändringen i denna del men anför samtidigt, att generalpoststyrelsens framställning aktualiserar frågan efter vilka linjer postbankens utveckling lämpligen skall fortgå. Enligt sparbanksinspektionens mening talar vissa angivna skäl för att postsparbankens inlåningsräntor alltjämt bör bestämmas av Kungl. Maj:t. Utgår man från att postbanken skall fullfölja den nuvarande utvecklingen till ett alltmer självständigt penninginstitut varmed följer att inlåningsräntorna i första hand får anpassas efter läget på kreditmarknaden, torde emellertid postbanken, anför inspektionen vidare, ha behov av självbestämmanderätt även beträffande inlåningsräntorna i postsparbanksrörelsen. Enligt inspektionens mening borde visserligen en omprövning av postbankens ställning och uppgifter ske, innan frågan om en ändring av reglerna för räntevillkorens fastställande avgöres. Då Kungl. Maj:t även efter ett genomförande av den föreslagna författningsändringen kan förbehålla sig att bestämma räntesatserna för postsparbankens inlåning, vill inspektionen emellertid inte avstyrka denna ändring.

Bank- och fondinspektionen uttalar, att de föreslagna författningsändringarna för postsparbankens del uppenbarligen skulle öppna möjligheten till en mera differentierad inlåningsverksamhet och väl också till en något smidigare anpassning av räntesättningen efter de vid varje tidpunkt rådande konkurrensförhållandena. Inspektionen anför vidare.

Om behov verkligen föreligger av sådana ändringar i verksamhetsbetingelserna synes emellertid icke helt klart utan beror åtminstone delvis på vilket ändamål, som uppställs för postsparbankens verksamhet. Om ändamålet — på sätt angives i 1922 års ännu gällande författning — begränsas till »att befordra sparsamhet» vill det förefalla som om överförandet av bestämmanderätten i fråga om räntesättningen till generalpoststyrelsen och höjningen av inlåningsmaximum vore ganska svagt grundade åtgärder.

Vad den förra åtgärden beträffar finns anledning erinra om att postsparbankens inlåningsränta ända tills för några år sedan regelmässigt sattes något lägre än gällande sparbanksränta. Det torde kunna antagas, att Kungl. Maj:t därvid betraktat räntefrågan från en vidare synvinkel än postsparbankens och tagit viss hänsyn även till andra sparinstitut — främst sparbankernas — verksamhet. Om det fortfarande skulle anses lämpligt att inlåningsräntan i postsparbanken bestämmas från även andra synpunkter än bankens, vore det naturligt om beslutanderätten stannade hos Kungl. Maj:t.

Ändras målsättningen för postsparbanken, blir omdömet om de föreslagna författningsändringarna ett annat. Ingår i ändamålet även en aktiv placeringsverksamhet med finansiering av sådan produktion eller företagsamhet, som av statsmakterna bedömts såsom särskilt angelägen (bostadsproduktion, kommunal verksamhet m. m.), framstår sålunda ändringarna som ändamålsenliga genom de ökade möjligheter de bereder banken att i konkurrens med andra kreditinstitut draga till sig inlåningsmedel. En sådan

ändring av målsättningen skapar emellertid efter hand en rad problem av ganska betydande räckvidd berörande arbetsfördelningen inom vårt kreditväsende — speciellt gränsdragningen mellan statlig och privat kreditverksamhet — förhållandet mellan postbankens och den statliga affärshankens uppgifter, postsparbankens behov av en lokal organisation för kreditgivning m. m.

Mot bakgrunden av det anförda föreslår inspektionen, att ändamålsbestämmelsen i 1922 års förordning om postsparbanken göres till föremål för översyn. I avbidan härpå bör enligt inspektionens mening den föreslagna ändringen av reglerna för räntans fastställande anstå.

Svenska sparbanksföreningen anför, att tillkomsten av de två nu föreslagna inlåningsräkningarna i postsparbanken skulle innebära en utvidgning av bankens inlåningsrörelse till nya kategorier av inlåningskunder. Så omfattande förändringar i postsparbankens rörelse bör enligt föreningens mening föregås av en samlad prövning av målsättningen och formerna för postbankens verksamhet över huvud taget.

Sveriges jordbruksskassförbund förklarar, att det är angeläget att konkurrensen mellan postsparbanken och övriga kreditinrättningar sker på lika villkor. Endast under denna förutsättning är det enligt förbundet rimligt att bifalla generalpoststyrelsens förslag till författningsändringar. Beslut i dessa för postsparbankens konkurrensförmåga väsentliga frågor borde därför föregås av en utredning, som klargjorde affärsmässiga och övriga villkor under vilka banken arbetar.

Förslaget till ändring av regeln om längsta uppsägningstid har tillstyrkts eller lämnats utan erinran av *bank- och fondinspektionen*, *sparbanksinspektionen* och *fullmäktige i riksbanken*.

Svenska bankföreningen anför att en sådan utbyggnad av räkningsstrukturen, som generalpoststyrelsen förutsätter, för postsparbankens del kan komma att få ganska vittgående konsekvenser och medföra att postsparbankens inlåningsstock i avsevärd mån ändrar karaktär. Skulle en sådan ändring vara åsyftad, bör enligt bankföreningens mening slutlig ståndpunkt till förslaget om längre uppsägningstid ej tagas utan att den principiella frågan om målsättningen i stort med avseende på postsparbankens ställning och uppgifter inom kreditväsendet dessförinnan gjorts till föremål för noggrant övervägande från statsmakternas sida. Om avsikten däremot endast är att erbjuda det nuvarande insättarklientelet mera differentierade villkor, vill bankföreningen inte motsätta sig framställningen i denna del.

Beträffande förslaget att slopa nuvarande förbud mot utfärdande av mer än en m o t b o k till samma person har *bank- och fondinspektionen* uttalat, att en sådan författningsändring är av beskaffenhet att kunna genomföras utan omgång. Även *sparbanksinspektionen* har tillstyrkt förslaget.

Särskild erinran mot generalpoststyrelsens framställning i detta hänseende har gjorts endast av *Svenska bankföreningen*, som anför.

Om flera motböcker får utfärdas för samma insättare, blir det i praktiken omöjligt att kontrollera att icke föreskrivet insättningsmaximum överskrids. Generalpoststyrelsens framställning i denna del torde ha föranletts av önskemål att en person skall kunna göra insättningar såväl på vanlig postsparbanksräkning som på endera eller båda av de två nya räkningar som man planerar att införa. Om detta önskemål anses böra tillgodoses, synes det emellertid vara lämpligare att ett insättningsmaximum fastställs för varje särskild räkningstyp och att tillika föreskrift meddelas att till en och samma person ej må utlämnas mer än en motbok, avseende samma slags räkning. Bankföreningen vill erinra, att en motsvarande begränsning i fråga om utfärdande av motböcker enligt banklagen gäller för sådana affärsbanksräkningar där insättningsmöjligheterna är maximerade till visst belopp.

Departementschefen

Efter överenskommelse mellan vederbörande centrala organisationer har affärsbankerna, sparbankerna och jordbruksskasserörelsen nyligen vidtagit åtgärder för att differentiera räntenivån mellan långfristiga sparmedel och mera kortfristiga insättningar. Detta har skett genom att kreditinstituten inrättat nya inlåningsräkningar med en bindningstid av sex och tolv månader, på vilka insättarna gottgöres en ränta som med 1/4 respektive 1/2 procent överstiger den hittills högsta inlåningsräntan. Generalpoststyrelsens framställning syftar till att öppna möjlighet att införa motsvarande räkningar i postsparbankens inlåningsrörelse.

Som motiv för den eftersträfvade differentieringen av räntenivån har åberopats skillnader i kreditinstitutens kostnader för kortfristiga och långfristiga insättningar. Differentieringen ter sig även ur vidare synvinkel önskvärd. Samma allmänna synpunkter är tillämpliga i fråga om postsparbankens inlåning. Även behörig hänsyn till bankens möjligheter att konkurrera om sparmedlen talar för att postsparbanken beredes tillfälle att erbjuda sina insättare räkningar av samma för dem förmånliga typ som andra kreditinstitut nu infört. Från några håll har i detta sammanhang förordats en utredning om postsparbankens allmänna målsättning och verksamhetsformer. De nu ifrågavarande författningsändringarna synes emellertid inte medföra någon principiell ändring i förhållandet mellan postsparbanken och andra kreditinstitut utan närmast innebära en anpassning efter de aktuella förhållandena på kreditmarknaden i övrigt. Ändringarna kan därför inte anses föregripa ett senare ståndpunktstagande till de mera vittsyftande frågor rörande fördelningen av verksamheten inom kreditväsendet i dess helhet, som berörts av vissa remissorgan.

Den av generalpoststyrelsen föreslagna författningsändringen, varigenom styrelsen skulle kunna av Kungl. Maj:t bemyndigas fastställa räntevillkoren för postsparbankens inlåning från allmänheten, är visserligen ej en nödvändig förutsättning för inrättandet av de nya räkningarna med längre bindningstid eller för den aktuella räntedifferentieringen. Allmänt sett kan emellertid vissa praktiska olägenheter vara förenade med den nuvarande

ordningen, enligt vilken räntevillkoren alltid måste bestämmas av Kungl. Maj:t. Övriga kreditinstitut är inte underkastade motsvarande begränsning i sin rörelsefrihet. Däremot har postsparbanken i den föreslagna nya kreditpolitiska beredskapslagstiftningen jämförts med övriga kreditinstitut. I den mån Kungl. Maj:t efter en ändring av förordningen angående postsparbanken skulle bemyndiga generalpoststyrelsen att fastställa räntorna för bankens inlåning kommer även ränteregleringslagen att i sin helhet bli tillämplig på postsparbanken. Mellan postsparbankens inlåning och inlåningen hos andra kreditinstitut synes inte heller i övrigt föreligga sådana skiljaktigheter, att generalpoststyrelsen principiellt ej skulle kunna berättigas fastställa räntevillkoren för inlåningsmedel i postsparbanken. Den föreslagna författningsändringen innebär endast, att Kungl. Maj:t får möjlighet till en sådan delegation av bestämmanderätten. Det skall således ankomma på Kungl. Maj:t att bedöma i vad mån generalpoststyrelsen lämpligen bör äga handlingsfrihet vid räntesättningen eller mera allmänna hänsyn kräver att Kungl. Maj:t förbehåller sig avgörandet. Under dessa förhållanden anser jag att den av generalpoststyrelsen föreslagna delegationsmöjligheten bör införas.

För den åsyftade räntedifferentieringen med högre räntesatser på sparmedel med längre bindningstid är den enligt förordningen angående postsparbanken nu gällande längsta uppsägningstiden av tre månader otillräcklig. Övriga kreditinstitut har, såsom nämnts, infört räkningar med en bindningstid av upp till tolv månader. Generalpoststyrelsen bör följaktligen, i enlighet med sitt förslag, genom ändring av förordningen bereda möjlighet att föreskriva en uppsägningstid av samma längd.

Även den föreslagna författningsändring, varigenom det nuvarande förbudet mot utfärdande av mer än en motbok till samma person upphäves, har samband med den tillämnade ändringen av räkningsstrukturen. För att en insättare i postsparbanken skall kunna ha medel inestående på räkningar med olika uppsägningstider och räntesatser måste nämligen mer än en motbok kunna utfärdas för honom. Svenska bankföreningen har emellertid gjort erinran mot den föreslagna ändringen under åberopande av påstådda svårigheter att kontrollera tillämpningen av det individuella insättningsmaximum, som gäller i postsparbanken. Hos affärsbankerna finns ej något individuellt insättningsmaximum för de nu aktuella långfristiga räkningarna med högre räntesatser och ej heller någon begränsning i rätten att utfärda motböcker på dessa räkningar. Liksom för insättning i postsparbanken gäller däremot för all insättning på sparbanksräkning ett individuellt insättningsmaximum. Detta har dock inte ansetts hindra, att flera sparbanksböcker får utfärdas för samma person, vilket förklaras av att sparbanks bokföring skall vara så upplagd att det sammanlagda beloppet av varje insättares tillgodohavanden i sparbanken lätt kan kontrolleras. Motsvarande registrering av varje insättares tillgodohavanden och därmed möjlighet till kontroll av att det individuella insättningsmaximum inte överskrides finns redan nu hos postsparbanken. Jag förutsätter, att denna med

hjälp av sin insättningsregistrering övar tillsyn över att föreskrivna insättningsbegränsningar iakttages, och biträder därför postsparbankens av de båda banktillsynsmyndigheterna tillstyrkta förslag om slopande av det principiella förbudet mot mer än en motbok för varje insättare.

Då såsom en följd av den sist förordade författningsändringen reglerna om utfärdande i vissa speciella fall av flera motböcker för samma person utgår ur förordningen, bör som en konsekvens härav även den för sådant fall gällande regeln om ett till varje motbok knutet insättningsmaximum slopas. Enligt vad jag inhämtat finns för närvarande inte något praktiskt behov av särskilda bestämmelser om insättningsmaximum för sådana fall som åsyftas med nuvarande regler om flera motböcker för samme insättare. Emellertid bör den särskilda bestämmelsen om insättningsmaximum för varje motbok fortfarande äga tillämpning i de fall, där med stöd av nuvarande regler i 2 § 4 mom. redan utfärdats flera motböcker för samma person.

De av mig förordade författningsändringarna bör träda i kraft snarast möjligt. Såsom tidigare nämnts har övriga kreditinstitut redan — i de flesta fall med verkan från och med den 1 mars 1962 — infört sådana långfristiga räkningar som för postsparbankens del möjliggöres först genom de föreslagna ändringarna. Insättarna i postsparbanken bör emellertid inte på grund härav komma i ett sämre läge än insättarna hos övriga kreditinstitut. Om de här framlagda förslagen vinner bifall, ämnar jag därför senare föreslå Kungl. Maj:t att med stöd av 9 § förordningen angående postsparbanken förordna att medel, som överföres till ny långfristig räkning, gottgöres ränta efter den för denna räkning gällande räntesatsen även för tid då medlen före överföringen inestått i postsparbanken, dock tidigast från och med den 1 mars 1962.

Under återopande av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att antaga ett inom finansdepartementet upprättat förslag till *förordning om ändring i förordningen den 21 juni 1922 (nr 277) angående postsparbanken*.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Lars Th. Hellström